



Assistance Association for Political Prisoners: AAPP
နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း



အကြမ်းဖက်စစ်အုပ်စု တာဝန်ခံရမည့် ရာဇဝတ်မှုခင်းများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၂၁ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းချိန်မှစ၍ အကြမ်းဖက်စစ်အုပ်စုက ကျူးလွန်ခဲ့သည့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ်ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများဆိုင်ရာ သက်သေအထောက်အထားများ

နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း
ဇူလိုင်လ၊ ၂၀၂၂

ကျေးဇူးတင်လွှာ

နေ့ဦးတော်လှန်ရေးတွင် အသက်၊ ခန္ဓာနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်တို့ကို ပေးဆပ်စွန့်လွှတ်ခဲ့သူများအား ဦးညွှတ်ဂုဏ်ပြုလျက် ဤအစီရင်ခံစာဖြစ် မြောက်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းပေးခဲ့ကြသော လူပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အဖွဲ့အစည်းများအား နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း (အေအေပီပီ) က ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

အစီရင်ခံစာမျက်နှာဖုံးတွင် အသုံးပြုထားသည့်ဓာတ်ပုံ၏ မူရင်းပိုင်ရှင်ကိုလည်း လေးစားစွာဖြင့် အသိအမှတ်ပြုအထူးကျေးဇူးတင်ပါသည်။

မူရင်းသတင်းရင်းမြစ်များအဖြစ် အေအေပီပီက တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပြီး၊ လုံခြုံရေးအခြေအနေများကြောင့် ၎င်းတို့၏ အမည်များကို အမည်လွှဲ ဖြင့်ဖော်ပြထားသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရသူများ၊ အကြမ်းဖက်ဖိနှိပ်ရက်စက်သတ်ဖြတ်မှုများကို မျက်မြင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသူများအား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံမှ လွတ်လပ်သောသတင်းမီဒီယာများ၊ ပြည်သူ့ပြည်သား သတင်းသမားများနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအား လည်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့၏အကူအညီသာမပါခဲ့လျှင် အေအေပီပီ၏ မှတ်တမ်းနှင့်သုတေသနများသည် ဤမျှလောက် ကျယ် ပြန့်ပြည့်စုံနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။

မူရင်းသတင်းရင်းမြစ်များမှ ရရှိသော အထောက်အထားများကို အသုံးပြု၍ အစီရင်ခံစာမူကြမ်းနှင့် ဤအစီရင်ခံစာတွင်အသုံးပြုထားသော အပြင်အဆင်ပုံစံတို့ကို ပြင်ဆင်ပံ့ပိုးခဲ့သော သြစတြေးလျအမျိုးသား တက္ကသိုလ် (ANU) နိုင်ငံတကာဥပဒေရေးရာဌာနမှ ပါမောက္ခများနှင့် ဘွဲ့ရ ကျောင်းသား/သူများအားလည်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဤသို့သောကာလမျိုးတွင် အဖွဲ့အစည်းအတွက် ကူညီပံ့ပိုးပေးခဲ့ကြသော ဝန်ထမ်းဟောင်းများ၊ အလုပ်သင်များ၊ မိသားစုနှင့် မိတ်ဆွေများအပါအဝင် ဤအစီရင်ခံစာအား အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပေးသူနှင့် အေအေပီပီအဖွဲ့သားများ အားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။



Australian National University

အစီရင်ခံစာ အနှစ်ချုပ်

နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ အခြေခံနှုန်းစံများအားဖောက်ဖျက်သည့်ရာဇဝတ်မှုများအတွက် အကြမ်းဖက် စစ်အုပ်စုခေါင်းဆောင်များ၏ ပြစ်ဒဏ်မှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရနေခြင်းကို တားဆီးရပ်တန့်ရန် ဤအစီရင်ခံစာက ရည်ရွယ်ပါသည်။ ပြည်သူ့လူထုကို တရားဝင်ကိုယ်စားပြုသော အမျိုးသား ညီညွတ်ရေးအစိုးရ (NUG) သည် လက်ရှိတွင် ပြည်တွင်းတရားရုံးများကို လွတ်လပ်စွာ လုပ်ငန်းလည်ပတ်စေနိုင်သည့် အခြေအနေ မရှိသေးရာ၊ ရောမစာချုပ်၏ ပုဒ်မ ၁၂(၃) အရ နိုင်ငံတကာရာဇဝတ်ခုံရုံး တရားခွင့်တွင် ICC ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို လက်ခံကြောင်း ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၀ ရက်တွင် ကြေညာချက် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည့်အတွက်၊ ၂၀၀၂ ခုနှစ်မှ နောက်ပိုင်းကျူးလွန်ခဲ့သော ဖိနှိပ်ရက်စက်၊ သတ်ဖြတ် မှုများအတွက် ကျူးလွန်သူများအား တရားစွဲအပြစ်ပေးရန် ခုံရုံးက စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။ ရောမစာချုပ်အရ အကြမ်းဖက်စစ်အုပ်စု ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ (ပုဒ်မ ၂၅)၊ အခြားသူများကြောင့်ဖြစ်စေ(ပုဒ်မ ၂၈) ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သော အဆိုပါဖြစ်စဉ်များ အားလုံးတွင် ၎င်းတို့၏ လက်အောက်ငယ်သားများကျူးလွန်ခဲ့သော ရာဇဝတ်မှုများအတွက် တာဝန်ခံကြရမည်ဟု အေအေပီပီက အခိုင် အမာယုံကြည်ပါသည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၉ ရက်၊ မြသွဲ့သွဲ့ခိုင်အား ပစ်ခတ်သတ်ဖြတ်ခဲ့ချိန်မှစ၍ သတ်ဖြတ်မှုဖြစ်စဉ် ၁၈၇၅ ခုကို အေအေပီပီက စိစစ်အတည် ပြု၊ မှတ်တမ်းရယူခဲ့ပါသည်။ ဆက်သွယ်မေးမြန်းမှုများအရ တပ်မ ၇၇ နှင့် တပ်မ ၄၄ တို့သည် ထိုဖြစ်စဉ်များတွင်ပါဝင်နေသည်။ သို့တည်း မဟုတ် အဆိုပါရာဇဝတ်မှုများအား ကိုယ်တိုင်ကျူးလွန်ခဲ့ကြောင်းသိရပါသည်။ သေဆုံးသူများ၏ မိသားစုများက ၂၀၂၁ ခုနှစ် မတ်လ ၁၅ ရက်တွင် အရပ်သားပြည်သူများနေထိုင်ရာ နေရာများသို့ အချက်ပေါင်းများစွာပစ်ခတ်သည့် ဖြစ်စဉ်များကို ပြောပြကြပြီး၊ “ စစ်သားတွေက ရွာထဲကို အချက်ပေါင်း ၄၀၀ ကျော်လောက် တောက်လျှောက်ပစ်တာ” ဟု သေဆုံးသူတစ်ဦး၏ ဦးလေးကပြောပြပါသည်။ သေဆုံးသူများ အား မသေမချင်း အချက်ပေါင်းများစွာ ပစ်ခတ်ခဲ့ကြောင်းကိုလည်းပြောပြပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့်၊ ပြည်သူ့အများအပြားသည် ၎င်းတို့၏ နေအိမ်မှာပင် ၂ ချက်၊ ၃ ချက်ပစ်ခတ်ခံရပါသည်။ အေအေပီပီက ကောက်ယူရရှိသည့် အချက်အလက်များအရ၊ အာဏာသိမ်း(ရန်ကြီးပမ်း)ချိန်မှစ၍ မတူညီသော ပစ်ခတ်မှုဖြစ်စဉ် ၁၃ ခုအတွင်း အနည်းဆုံး အရပ်သားပြည်သူ ၃၃၇ ဦးသေဆုံးခဲ့ခြင်းက ရက်စက်ပြင်းထန်သောတိုက်ခိုက်မှုဖြစ်ကြောင်း၊ အစုလိုက် အပြုလိုက် သုတ်သင်သတ်ဖြတ်မှုဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြ နေပါသည်။ ပွင့်လင်းသော သတင်းရင်းမြစ်များမှ ရသော အချက်အလက်များနှင့် အေအေပီပီမှ ကောက်ယူရရှိသော အချက်အလက်များကို ပေါင်းစပ်ကြည့်လျှင်၊ သံချပ်ကာကားများ၊ စက်သေနတ်ကဲ့သို့ လက်နက်ကြီးများအသုံးပြုပစ်ခတ်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရပြီး၊ ယင်းက ဒီမိုကရေစီ ရေးလိုလားသည့် ဆန္ဒပြသူများနှင့် ယင်းသို့အလားတူယူဆသည့် အရပ်သားပြည်သူများအား အစုလိုက်အပြုလိုက် ပစ်မှတ်ထားတိုက်ခိုက် ရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ပြသနေပါသည်။

တပ်မ ၆၆ သည် ခရစ်စမတ်နေ့မတိုင်မီ အစုလိုက်အပြုလိုက်သတ်ဖြတ်မှုကို ကျူးလွန်ခဲ့ပြီး၊ တပ်မ ၄၄ သည် ကနီမြို့နယ်တွင် ဖြတ် ၄ ဖြတ် စစ်ဆင်ရေးဖြင့် အစုလိုက် အပြုလိုက် သုတ်သင်သတ်ဖြတ်မှုများကို ကျူးလွန်ခဲ့ကြသူများဖြစ်ပါသည်။ အကြမ်းဖက် စစ်အုပ်စုက ကျူးလွန် သော အခြားပြစ်မှုများအပြင်၊ အဆိုပါ ရာဇဝတ်မှုများသည် အရပ်သားပြည်သူများအား အတင်းအဓမ္မ အစုလိုက်အပြုလိုက် နေရာရွှေ့ ပြောင်းစေခြင်း၏ အကြောင်းရင်းခံဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလအထိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာရသူ (IDPs) ဦးရေ အနည်း ဆုံး ၁, ၀၀၀,၀၀၀ ရှိပြီး၊ ယင်းတို့အနက် ၇၀၀,၀၀၀ သည် ၂၀၂၁ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီ ၁ရက် နောက်ပိုင်းမှစ၍ ပဋိပက္ခနှင့် မလုံခြုံတော့သည့် ယေဘုယျအခြေအနေများကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာကြရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် နေအိမ်များမီးရှို့ဖျက်ဆီးခံကြရခြင်းက အရပ်သား ပြည်သူများအား နေရပ်စွန့်ခွာထွက်ပြေးစေသည်သာမက၊ ကျေးရွာများပတ်လည်တွင် မြေမြှုပ်နှံမှုများ ထောင်ထားခြင်းကြောင့်လည်း လုံခြုံ ဘေးကင်းစွာနေရပ်ပြန်ရေးကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေပါသည်။ မြို့နယ်အချို့တွင် တင်းကြပ်သောဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းကလည်း နေရပ် စွန့်ခွာရန် အဓိကတွန်းအားဖြစ်စေပြီး၊ ဥပဒေမဲ့ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရမည်ကို ပိုမိုကြောက်ရွံ့စေပါသည်။

အကြမ်းဖက်စစ်အာဏာသိမ်းချိန်မှစ၍ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ၁၃၉၀၅ ဦးဖမ်းဆီးခံရကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့အနက် ၁၀၈၄၇ ဦးသည် ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၃၁ ရက်အထိ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံထားရဆဲဖြစ်ကြောင်း အေအေပီပီက စိစစ်အတည်ပြုထားပါသည်။ ဖမ်းဆီးရာတွင် အကြမ်းဖက် ရိုက်နှက်ခြင်းသည် သဘောသဘာဝအားဖြင့် ဥပဒေနှင့်မညီသည့်အပြင်၊ ယင်းတို့ကို အကာအကွယ်ပေးရန်အသုံးပြုသည့် ဥပဒေရေးရာ အခြေခံကလည်း နိုင်ငံတကာ ဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်နေပါသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် အကြမ်းဖက်စစ်အုပ်စုက ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေတွင် အသစ်

ပြင်ဆင်ထားသည့် ပုဒ်မ ၅၀၅-က သည် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများကို ချိုးဖောက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အနည်းဆုံးကလေးသူငယ် ၃၃၈ ဦးသည် ၂၄ နာရီထက်ပို၍ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံခဲ့ရပြီး၊ ယင်းတိုင်အနက် ၆၁ ဦးသည် မိဘများကိုယ်စား ဓားစာခံအဖြစ် ဖမ်းဆီးခံရခြင်းဖြစ်ကြောင့် အေအေပီပီက မှတ်တမ်းပြုစုထားပါသည်။ ထို့အပြင် ပြန်လည်လွတ်မြောက်လာသူများက ၎င်းတို့ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် လူမဆန်သောအခြေအနေများနှင့် လုံလောက်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် မိသားစု၊ ရှေ့နေစသည်တို့နှင့် တွေ့ဆုံခွင့် အခွင့်အရေးများကို စနစ်တကျ ချိုးဖောက်နေကြောင်း အေအေပီပီအား ပြောပြပါသည်။ တရားရုံးစစ်ဆေးမှုများတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတိုင်း လုံးဝမလုပ်ဆောင်ခြင်းကလည်း မည်သည့်ပြစ်ဒဏ်ပေးမှုမဆို ဥပဒေနှင့်မညီဖြစ်စေသည်ဟု ၎င်းတို့က ပြောပါသည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအား ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရာတွင် စနစ်တကျစီစဉ်ထားပြီး၊ အများအားဖြင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်၍ အကြပ်ကိုင် ခြိမ်းခြောက်ရယူထားသော ဝန်ခံချက်များအပေါ်အခြေခံ၍ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်လေ့ရှိပါသည်။

အမှန်တကယ်ပင်၊ အကြမ်းဖက်စစ်အုပ်စုသည် ဖမ်းဆီးစဉ်နှင့် အကျဉ်းထောင်များတွင် ရိုက်နှက်ခြင်းကို ဒဏ်ခတ်သည့်၊ ခြိမ်းခြောက်သည့် နည်းစနစ်အဖြစ် ပြုလုပ်လေ့ရှိသည့်အပြင်၊ စစ်ကြောရေးစခန်းများတွင် သတင်းနှိုက်ရန်နှင့် ၎င်းတို့လိုချင်သည့်ဖြောင့်ချက်ရယူရန် သုံးလေ့ရှိပါသည်။ စစ်ဆေးမေးမြန်းရာတွင် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုက အဆိုးဆုံးဖြစ်ပြီး၊ ဥပမာ- ပြန်လည်လွတ်မြောက်လာသည့် ၁၇ နှစ်အရွယ် ဖမ်းဆီးခံရသူ တစ်ဦးက မေးခွန်းတစ်ခုမေးတိုင်း အနည်းဆုံး ၇ ချက်အထိုးခံရကြောင်းနှင့် ထို့နောက် ၎င်းအားတောအုပ်တစ်ခုဆီသို့ ခေါ်သွားပြီး ကျင်းတစ်ခုအတွင်း ပစ်ချခံရကြောင်း ပြောပြပါသည်။ “ကျွန်တော့်ကို ပုဆိန်နဲ့ခတ်ပြီးသတ်မယ်လို့ ခြိမ်းခြောက်တယ်၊ ကျင်းထဲကို မြေဖို့တယ်၊ ကျွန်တော့်တစ်ကိုယ်လုံးကမြေကြီးတွေနဲ့ ဖုံးပြီး၊ ခေါင်းပဲပေါ်နေတာ” ဟု ပြောပါသည်။ အရိုးကျိုးခြင်း ဦးခေါင်းခွံကွဲခြင်း၊ သို့မဟုတ် သေနတ်ဒဏ်ရာများအား ကောင်းမွန်စွာကုသမပေး၊ သို့မဟုတ် လုံးဝကုသပေးခြင်းမရှိပါ။

ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု ပုံသဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုးကိုတွေ့ရပြီး၊ အေအေပီပီ၏ မှတ်တမ်းများအရ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုသာမက စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု၊ ဥပမာ- ကာလကြာရှည် တစ်ဦးတည်းသီးသန့်ခွဲထားခြင်း၊ ပြန်လွတ်ပေးပြီးနောက် ပြန်လည်ဖမ်းဆီးမည်ဟု ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် အခြားလူ့ဂုဏ်သိက္ခာညှိုးနွမ်းစေသော အပြုအမူနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များလည်း ရှိသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု နည်းစနစ်တစ်ခုအဖြစ် မုဒိမ်းကျင့်ခြင်းနှင့် အခြားသော လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု ပုံစံအမျိုးမျိုးကိုလည်း သုံးကြပါသည်။ အဆိုပါဖြစ်စဉ်များသည် အကျဉ်းထောင်များနှင့် စစ်ကြောရေးစခန်းစသည့် အကြမ်းဖက်ခြိမ်းခြောက် အကျပ်ကိုင်သည့် နောက်ခံဝန်းကျင်အခြေအနေတွင် ဖြစ်ပွားလေ့ရှိပြီး၊ အများအားဖြင့် အမျိုးသမီးများအား ပစ်မှတ်ထားခြင်းဖြစ်သော်လည်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးအပေါ် ထိခိုက်သက်ရောက်စေပါသည်။ ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကျောင်းသားသမဂ္ဂများအဖွဲ့ချုပ် (ABFSU) ၏ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်အရ အမျိုးသားများအပေါ်တွင်လည်း ကျူးလွန်သည်ဟု သိရှိရပြီး၊ ဖမ်းဆီးခံကျောင်းသားများ၏ စအိုအတွင်းသို့ ဝါးလုံးဖြင့် အတင်းအဓမ္မ ထိုးသွင်းခဲ့ကြပါသည်။ ကနီမြို့နယ်အတွင်း အစုလိုက်အပြုံလိုက်သတ်ဖြတ်မှုတွင် အမျိုးသားများ၏ လိင်အင်္ဂါများအားလုံးဖြတ်ခဲ့သည့်အပြင်၊ ဖမ်းဆီးခံအမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ ပြောပြချက်အရ အမျိုးသမီးအင်္ဂါအား သွေးအလွန်အကျွံထွက်သည်အထိ အပြင်းအထန်ရိုက်နှက်၍၊ ရဲအရာရှိတစ်ဦးက မဖွယ်မရာ ပွတ်သပ်ကိုင်တွယ်ခဲ့ကြောင်းလည်း သိရပါသည်။

အကြမ်းဖက်စစ်အုပ်စု၏ ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ကျူးလွန်ခံရသူများသည် မည်သူမည်ဝါဖြစ်သည်တို့ကို လေ့လာစမ်းစစ်ကြည့်လျှင်၊ အကြမ်းဖက်စစ်အုပ်စုအား အမှန်တကယ် နိုင်ငံရေးအရဆန့်ကျင်သူများနှင့် ထိုသို့ဆန့်ကျင်သည်ဟု ယူဆခံရသော အရပ်သားပြည်သူများအား ပစ်မှတ်ထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်ပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် လူသတ်ခြင်း၊ အစုလိုက်အပြုံလိုက် သတ်သင်သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ဥပဒေမဲ့ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းနှင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းတို့ဖြင့် ဒီမိုကရေစီရေးလိုလားထောက်ခံသူများအား အကြမ်းဖက် ဖိနှိပ်ရက်စက်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံရေးယုံကြည်သက်ဝင်မှုကြောင့် အရပ်သားပြည်သူ ၁၃၉၀ ဦးအား ပစ်မှတ်ထားကာ၊ ဥပဒေမဲ့ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခဲ့ပြီး၊ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားစဉ်အတွင်း ၎င်းတို့အားလုံးကို အတင်းအဓမ္မပျောက်ဆုံးစေခဲ့ပါသည်။ အမှန်တကယ်ပင်၊ အကြမ်းဖက်စစ်အုပ်စုသည် တစ်ဦးချင်းစီ၏လွတ်လပ်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ပိတ်ပင်ထားကြောင်း ဝန်ခံပြောကြားရန်ငြင်းဆိုသည့်အပြင်၊ ၎င်းတို့၏ ကံကြမ္မာနှင့် မည်သည့်နေရာတွင်ရှိသည်ကိုလည်း ဖုံးကွယ်ထားကာ၊ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားသူများအား ရက်ပေါင်း၊ သီတင်းပတ်ပေါင်းများစွာ၊ သို့မဟုတ် တစ်ခါတရံ လပေါင်းများစွာကြာသည်အထိ အပြင်လောကနှင့် အဆက်အသွယ်ဖြတ်ထားပါသည်။ အကြမ်းဖက်စစ်အုပ်စုက ပစ်ခတ်ဖမ်း ဆီးပြီး၊ အတင်းအဓမ္မပျောက်ဆုံးစေမှု၏ သားကောင်ဖြစ်သော ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရသူတစ်ဦး၏ အဒေါ်ဖြစ်သူတစ်ဦးက သူမ၏တူဖြစ်သူအား

အင်းစိန်အကျဉ်းထောင်နှင့် ရွှေပြည်သာစစ်ကြောရေးစခန်းတို့သို့ သွားရောက်ကြိုးစားရှာဖွေခဲ့သော်လည်း အချည်းအနီးသာ ဖြစ်ကြောင်း အေအေပီပီသို့ ပြောပြပါသည်။ အေအေပီပီက သူမအားမေးမြန်သည့်အချိန်အထိ ၎င်း၏တူရိယာနေသည့်နေရာကို မသိရသေးပါ။

စစ်အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းမှုဖြစ်ပွားသည့်အချိန်တွင် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအခြေအနေသည် ဆိုးရွားနေပြီး ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ထို အချိန်မှစ၍ အကြမ်းဖက်စစ်အုပ်စုက COVID- 19 ကပ်ရောဂါကို လက်နက်အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ပြီး ဆေးနှင့်ဆေးပစ္စည်းများ လက်လှမ်းမီရရှိ ခွင့်ကို ကန့်သတ်ပိတ်ပင်ခြင်းနှင့် ထိုသို့ဆေးနှင့်ဆေးပစ္စည်းများရရှိရန် ကြိုးပမ်းကြသော အရပ်သားပြည်သူများအား ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ဒုက္ခ ပေးခြင်းအပြင် ဆေးဘက်ဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများအား ပစ်မှတ်ထားခြင်းတို့ကြောင့် အဆိုးရွားဆုံးသေရေးရှင်ရေးအခြေအနေသို့ ရောက်ရှိခဲ့ ပါသည်။

ဤသို့သောရာဇဝတ်မှုများအား ရည်ရွယ်၊ ပြင်ဆင်၊ လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် အရပ်သားပြည်သူလူထုကို ပစ်မှတ်ထားသော ကျယ်ပြန့်၍ စနစ် တကျဖြစ်သောတိုက်ခိုက်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်ဝန်းတွင် အရပ်သားပြည်သူ ၁၈၇၅ ဦး သတ်ဖြတ်ခံခဲ့ရပြီး၊ ပဲခူးမြို့မှ ဖရူဆိုမြို့နယ်အထိ အစုလိုက်အပြုံလိုက် သုတ်သင်သတ်ဖြတ်မှု ၁၃ ကြိမ်ရှိကြောင်း အေအေပီပီက အတည်ပြုထားပါသည်။ စစ်အာဏာ သိမ်းချိန်မှစ၍ တောင်ဘက် တနင်္သာရီတိုင်းမှ မြောက်ဘက် စစ်ကိုင်းတိုင်းအထိ ပြည်သူ ၇၀၀, ၀၀၀ နေရပ်စွန့်ခွာခဲ့ရပြီး၊ အစုလိုက် အပြုံ လိုက် နေရပ်စွန့်ခွာကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဥပဒေမဲ့ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရပြီး အတင်းအဓမ္မပျောက်ဆုံးစေမှု သားကောင်ဖြစ်သော အရပ်သားပြည်သူ ၁၃၉၀၂ ဦးသည် နိုင်ငံနေရာ အနှံ့ အပြားမှဖြစ်ပြီး (အေအေပီပီ၏ အချက်အလက်စနစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါ) ထိုသူများသည် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့်/ သို့မဟုတ် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကို ခံရသူများ ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးယုံကြည်သက်ဝင်မှုရှိသည်ဟုယူဆကာ ပစ်မှတ်ထားသတ်ဖြတ်ခံရသူများ၊ အစုလိုက် အပြုံလိုက် သုတ်သင်သတ်ဖြတ်ခံရသူများ၊ ဥပဒေမဲ့ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရသူများနှင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရသူများအားလုံးသည် အကြမ်းဖက် ဖိနှိပ်မှု၏ သားကောင်များအဖြစ်အကျုံးဝင်သည့်အတွက် အကြမ်းဖက်ဖိနှိပ်ရက်စက်ခံရသူအရေအတွက်သည် အထူးသဖြင့် ပို၍များပြား ပါသည်။ ထို့အပြင် ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၃၁ ရက်အထိ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာဝန်ထမ်း ၅၉၈ ဦးအား ဖမ်းဆီးမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်း တွင် ၎င်းတို့အနက် ၁၄၉ ဦးဖမ်းဆီးခံရပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာလူပုဂ္ဂိုလ်များအားတိုက်ခိုက်မှု ၂၉၉ ကြိမ်ရှိခဲ့ပြီး၊ ၁၁ ကြိမ်တွင် လူသေဆုံးသည်အထိ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဒေါသဖြစ်ဖွယ် ကျူးလွန်ခံရသူအရေအတွက်နှင့် တိုက်ခိုက်မှု၏ ပထဝီဒေသ အလိုက် ကျယ်ပြန့်မှုအတိုင်းအတာကို အခြေခံ၍ကြည့်လျှင် အဆိုပါရာဇဝတ်မှုအားလုံးသည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားပါ သည်။

အဆိုပါရာဇဝတ်မှုများအားရည်ရွယ်၊ ပြင်ဆင်၊ လုပ်ဆောင်ခြင်း၏ ကျယ်ပြန့်သော သဘောသဘာဝသည် အကြမ်းဖက်စစ်အုပ်စုအား ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ဝန်းရံကာကွယ်ထားသည့် ပြစ်ဒဏ်မှကင်းလွတ်ခြင်းယဉ်ကျေးမှုတွင် အမြစ်တွယ်နေပါသည်။ စစ်အာဏာသိမ်း ချိန်မှစ၍ ကျူးလွန်သောချိုးဖောက်မှုများသည် သမိုင်းတစ်လျှောက် ဥပဒေကြောင်းအရ မည်သည့်အခါကမှ အရေးယူခြင်းမခံရသော ယခင်လုပ်နေကျ နည်းလမ်းများအား ထပ်မံကျူးလွန်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ်ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှု များအား စနစ်တကျ သက်သာကင်းလွတ်ခွင့်ပြုခြင်းသည် အတိုက်အခံများကို ဖိနှိပ်ရန်အသုံးပြုသည့် နိုင်ငံရေးမဟာဗျူဟာတစ်ခုဖြစ် ပါသည်။ ဖြစ်စဉ်အများအပြားတွင် ကျူးလွန်မှုကိုကြိုတင်သိရှိခြင်းနှင့် ကြိုတင်စီစဉ်ထားခြင်းတို့မှာ လွန်စွာထင်ရှားပြီး အထူးသဖြင့် တပ်မ ၇၇ အပါအဝင် တပ်မများအား ဆန္ဒပြသူများအပေါ်ပစ်မှတ်ထားတိုက်ခိုက်ရန် တာဝန်ပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အရပ်သားပြည်သူများ၊ ဆန္ဒပြ သူများ၊ လူငယ်များအားတိုက်ခိုက်ရန် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ အဆိုပါနေရာများသို့ ၎င်းတို့အားမစေလွှတ်မီ လက်နက်များနှင့် ပစ်မှတ်မြေပုံ ညွှန်းများပေးခဲ့ပါသည်။ ဆန္ဒပြသူများအားဖမ်းဆီး၍ အကျဉ်းထောင်များသို့ပို့ဆောင်ရန် ဘတ်စ်ကားများ၊ စစ်ကားများအသင့်ရှိနေခြင်း၊ လမ်းများပိတ်ဆို့ခြင်း၊ ဆန္ဒပြခေါင်းဆောင်များ၏ နေအိမ်များအားရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် သက်သေခံအထောက်အထားများအား မကြာ ခဏလုပ်ကြံဖန်တီးခြင်းတို့သည် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ်ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများအား ကြိုတင်စီစဉ်၍ ရည်ရွယ်၊ ပြင်ဆင်၊ လုပ်ဆောင် ခြင်း၏ သင်္ကေတများဖြစ်ပါသည်။ ရာဇဝတ်မှုတစ်ခုချင်းစီအား ကျူးလွန်မှုသည် ပို၍ကျယ်ပြန့်သောပုံသဏ္ဍာန်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြစ်ပါ သည်။ ဥပမာ- အကြမ်းဖက်စစ်အုပ်စုက နိုင်ငံရေးအရ ဆန့်ကျင်သူ၊ အထူးသဖြင့် ထင်ရှားကျော်ကြားသူ တစ်ဦးဦးကို ရှာမတွေ့သည့်အခါ မိသားစုဝင်များအား ဓားစာခံအဖြစ်ဖမ်းဆီးခြင်းနှင့်/သို့မဟုတ် ပိုင်ဆိုင်သည့်ပစ္စည်းများအား သိမ်းဆည်းခြင်းတို့သည် ပုံမှန်နောက်ဆက်တွဲ လုပ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ရှာမတွေ့သည်ဆိုပါက သတင်းအချက်အလက်ရရှိရန်နှင့် အကြပ်ကိုင်ခြိမ်းခြောက်ခံစေရန် ရုပ်ပိုင်း (ဝါ) စိတ်ပိုင်း

ဆိုင်ရာညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံကြရပါသည်။ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရစဉ်နှင့် စစ်ဆေးမေးမြန်းစဉ်အတွင်း ၎င်းတို့မည်သည့်နေရာတွင်ရှိနေသည်ကို မိသားစုအားအသိမပေးပါ။ သို့ဖြစ်ရာ ရာဇဝတ်မှုတစ်ခုခြင်းစီအား ရည်ရွယ်၊ ပြင်ဆင်၊ လုပ်ဆောင်မှုသည် စနစ်တကျ ဖြစ်နေပါသည်။

ပို၍ကျယ်ပြန့်သောနည်းလမ်းတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် နေရာဒေသအနှံ့အပြားတွင် ရာဇဝတ်မှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကျူးလွန်နေသည့် အတွက် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာမီဒီယာများသာမက နိုင်ငံတကာအစိုးရအဖွဲ့ဝင်များ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၏ အာရုံစိုက်ခြင်း ခံရ သည်ဖြစ်ရာ၊ အဆိုပါရာဇဝတ်မှုများအား ကျယ်ပြန့်၍ စနစ်တကျဖြစ်သော တိုက်ခိုက်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ကျူးလွန်ခြင်းဖြစ် ကြောင်း ဘမ်ဘာအမှု (Benba Case) ဖြစ်စဉ်တွင် ICC က ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ကျူးလွန်သူများ၏သိရှိမှုကို အတည်ပြုနိုင်ပါသည်။ အကြမ်းဖက် စစ်အုပ်စုကိုယ်တိုင် ထုတ်ပြန်သည့် ကြေညာချက်များစသည့် အခြားသဲလွန်စများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ခရစ်စမတ်နေ့မတိုင်မီ အစုလိုက်အပြုံလိုက်သတ်ဖြတ်မှုအပြီး၊ ဗိုလ်ချုပ်ဇော်မင်းထွန်းက (တပ်မ ၆၆ မှ) စစ်သည်များ အနေ ဖြင့် စစ်ဆင်ရေး ဆောင်ရွက်စဉ် စစ်စည်းကမ်းများအတိုင်း လိုက်နာခဲ့ကြောင်းပြောကြားချက်သည် ထိုသို့သော စစ်ဆင်ရေးပြုလုပ်မည်ကို ကြိုတင်သိရှိပြီး၊ ကြိုတင်စီစဉ်ထားကြောင်းဖော်ပြနေပါသည်။ သို့ရာတွင် ကျူးလွန်ခဲ့သောရာဇဝတ်မှုများ၏ ပြင်းထန်မှုနှင့် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် နှုန်းသက်သက် ဖြင့်ပင် သိရှိခြင်းဆိုသည့် အခြင်းအရာကို သက်သေပြရန် လုံလောက်နေပြီး၊ ကျူးလွန်မှု၏နောက်ခံအခင်းအကျင်းနှင့် ဆိုးရွားပြင်းထန်သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ၏ ပို၍ကျယ်ပြန့်သော ပုံသဏ္ဍာန်ကို လျစ်လျူရှုရန်လည်း မဖြစ်နိုင်ပါ။

နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း